

Remissvar – Digital teknik på lika villkor – En reglering för socialtjänsten och verksamhet enligt LSS (SOU 2025:39)

Sveriges Arbetsterapeuter har tagit del av utredningens uppdrag och förslag.

Sveriges Arbetsterapeuter organiserar den absoluta majoriteten arbetsterapeuter i yrkesverksam ålder i Sverige. Vi tillvaratar och driver arbetsterapeutens yrkesmässiga och fackliga intressen. Med en hög representativitet kan vi som organisation föra arbetsterapiens och arbetsterapeuters talan i Sverige och internationellt.

Regeringen har gett utredningen i uppdrag att analysera hur digital teknik kan användas vid insatser enligt socialtjänstlagen och LSS. Syftet är att möta framtidens behov av sociala insatser på ett effektivt, rättssäkert och individanpassat sätt.

Utredningen föreslår i korthet att:

- Digital teknik ska kunna användas vid alla insatser enligt socialtjänstlagen och LSS.
- Reglerna ska vara teknikneutrala och gälla endast teknik som används för att utföra insatser, inte för ärendehantering eller medicinsk utrustning.
- Inga nya regler krävs för hur tekniken används – befintlig lagstiftning om kvalitet, inflytande och integritet är tillräcklig.
- Särskilda regler behövs dock för hantering av personuppgifter vid integritetskänslig teknik (t.ex. kameror, sensorer, GPS). Samtycke krävs i dessa fall.
- Även barn och personer med nedsatt beslutsförmåga ska kunna ta del av digitala insatser. Deras förmåga att ge samtycke ska bedömas individuellt.
- Bedömning av beslutsförmåga får göras av både myndigheter och andra utförare, men bör ske med stöd av ett nationellt metodstöd.

Sveriges Arbetsterapeuter är positiva till utredningens förslag och tillstyrker dessa, men vill betona vissa delar i förslagen.

Arbetsterapeuter har en digital kompetens som i högre utsträckning borde efterfrågas och användas i professionsutövningen. Den digitala kompetensen är särskilt lämplig för att delta i utvecklingen av digitala system, verktyg och tjänster

av relevans för professionsutövningen. Men digital kompetens innebär även en god förmåga att bedöma och synliggöra de möjligheter och risker som digitalisering innebär för olika personers aktivitetsförmåga och engagemang i aktivitet på individ-, grupp- och samhällsnivå. Med arbetsterapeutens helhetssyn och kunskap om individens förmåga och vardag kan professionen bidra till att tekniken används på ett ändamålsenligt och tryggt sätt.

Förslaget att fler ska få tillgång till insatser med digital teknik tillstyrks. Digitala lösningar kan bidra till ökad självständighet, trygghet och delaktighet för många brukare. Det är dock viktigt att det finns alternativ för dem som inte kan eller vill använda digital teknik. Förslaget tydliggör denna intention, vilket är positivt.

Att ett lagstöd införs som möjliggör användning av digital teknik vid alla insatser enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) tillstyrks. Det är samtidigt av vikt att betona, i enlighet med förslaget, att lagstödet inte innebär att digital teknik alltid ska användas, utan att det är ett verktyg som kan användas när det är lämpligt och i enlighet med individens behov och förutsättningar.

Förslaget om att regleringen ska vara teknikneutral och omfatta teknik som används för att utföra insatser tillstyrks. En teknikneutral lagstiftning skapar förutsättningar för att möta framtida utveckling utan behov av återkommande lagändringar.

Även förslaget att användningen av digital teknik inte särskilt ska regleras i SoL och LSS tillstyrks. En mer generell reglering är ändamålsenlig, särskilt med tanke på den snabba tekniska utvecklingen och behovet av flexibilitet i tillämpningen.

Förslaget att särskilt integritetskänslig digital teknik ska regleras genom integritetsskyddande bestämmelser i socialtjänstens registerförfattning tillstyrks. Det är dock viktigt att uppmärksamma att även teknik som upplevs som mindre integritetskänslig, exempelvis trygghetslarm, kan generera stora mängder data. Denna information kan användas för att anpassa och förbättra insatser, men det finns en risk att varken brukare eller personal är medvetna om omfattningen eller användningen av dessa data. Det är därför centralt att informationshantering sker med tydlighet, transparens och respekt för den personliga integriteten. I detta sammanhang är det också avgörande att samtycke krävs vid behandling av personuppgifter vid användning av integritetskänslig teknik.

För barn och personer med nedsatt beslutsförmåga måste samtyckeshanteringen ske med särskild hänsyn, vilket är utredningens förslag, till individens mognad och förmåga att förstå innebörden av sitt beslut. Bedömningen av samtyckesförmåga bör göras individuellt och dokumenteras, och där barnet eller personen inte själv kan samtycka måste detta omhändertas genom en tydlig process för att värna den personliga integriteten samtidigt som tillgången till en bättre välfärd

kan ges på lika villkor. Här tillstyrker även Sveriges Arbetsterapeuter att Socialstyrelsen ges i uppdrag att ta fram ett metodstöd för denna process.

Arbetsterapeuter har även en viktig roll i att bidra med kunskap i utvecklingen och kvalitetssäkringen av metodstöd. Vi ser därför gärna att professionen involveras i det framtida arbetet med att ta fram ett sådant metodstöd.

Ida Kåhlin
Förbundsordförande